

4. Shevchenko, N. F. (2015). *Teoretychni pidhody do rozuminnia poniattia «samopovaga» v istorychnomu postupi psychologichnogo znannia*. [Theoretical approaches to understanding self-esteem concept in historical development of psychological knowledge]. Kyiv.

5. Maslow, A. H. A Theory of Human Motivation /A.H. Maslow // Psychological Review. – 1943. – V. 50. – No. 4. – P. 370–396. doi: 10.22363/2313-1683-2017-14-4: 10.1037/h0054346

6. Ryan, R. M. *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness* / R. M. Ryan & E.L. Deci – 2017, New York, NY: Guilford Press. doi: 10.7202/1041847ar

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

РЖЕВСЬКА-ШТЕФАН

Злата

Олександрівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та психології Центральноукраїнського

державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: мотивація учбово-професійної діяльності студентів, професійне становлення майбутніх педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

RZHEVSKA-SHTEFAN

Zlata

Oleksandrivna – Candidate of Psychological Sciences, Docent of the Department of Social Work, Social Pedagogy and Psychology Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: motivation methods of teaching the Ukrainian language in higher school, formation of professional identity of non-philological profile.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2019 р.

УДК 378

РОСНОВСЬКИЙ Микола Григорович –

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
<https://orcid.org/0000-0001-9240-3198>
 e-mail: Nikolajros52@gmail.com

МАРИНЧЕНКО Євгеній Олегович –

аспірант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка
<https://orcid.org/0000-0001-9738-2778>
 e-mail: Marinchenko1992@ukr.net

ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Викладач професійного навчання – центральна фігура в закладах професійної освіти. Завдяки його діяльності здійснюється навчальний процес, який є основою всебічної фахової підготовки майбутніх молодих робітників для різних галузей економіки. Висока фахова компетентність педагога професійного навчання одна з найбільш вагомих вимог до його професійної придатності.

В умовах сучасної екологічної ситуації, що склалася в Україні та на планеті в цілому, стає актуальним включення в структуру загальної компетентності фахівців професійної освіти екологічної складової, а на ринку праці у майбутньому все більш затребуваними будуть компетентні спеціалісти, здатні ефективно працювати в

сучасних динамічних соціально-економічних умовах. Завдяки цьому, мета професійної освіти полягає не тільки у тому, щоб дати людині ту чи іншу кваліфікацію, але і в тому, щоб навчити її долати різні життєві та виробничі ситуації, бути готовим до роботи в команді та здійснювати безперервне професійне самовдосконалення.

Компетентнісний підхід до підготовки сучасного фахівця вимагає інтеграції усіх учасників освітнього процесу. Складність на цьому шляху полягає насамперед в інерційності мислення та дій викладацького складу закладів вищої освіти. У контексті цього особливої уваги заслуговує зміцнення міждисциплінарних зв'язків, оскільки вони сприяють формуванню різноаспектної підготовки студентів, які навчаються за спеціальністю «Професійна освіта». Серед

викладачів та студентів поки що побутує думка про безкорисність отриманих екологічних знань та неможливість їх використання в отриманій професії, а наявні факти свідчать про те, що екологічна спрямованість практично відсутня в процесі викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості екологічної компетентності особистості в умовах фундаменталізації системи освіти присвячені праці Л. Липова, Т. Лукашенко, В. Малишева; основні підходи до формування екологічної компетентності, сутності та структури цього поняття висвітлено у працях О. Колонькової, В. Маршицької, Н. Пустовіт, Л. Руденко, Л. Титаренко, С. Шмалей; обґрунтування сутності екологічної освіти і культури представлені в роботах Т. Білявського, Є. Желібо, А. Романовича, С. Степаненко, В. Некоса, В. Собчика та ін.

Питанням різних складників професійної компетентності присвячені дослідження таких відомих учених-педагогів як В. Сластеніна, А. Маркова, Т. Вороніна, Б. Гершунського, Е. Павлютенкова та ін.

Проаналізувавши запропоновані вказаними авторами визначення, приходимо до висновку, що професійна компетентність – це інтегральна характеристика особистості (майбутнього педагога професійного навчання), яка відображає рівень професійно значущих знань, умінь і досвіду, необхідних для виконання ними своїх професійних функцій.

У своїх дослідженнях Н. Олійник розкриває, що «екологічна компетентність є інтегрованим результатом навчальної діяльності, який формується передусім завдяки опануванню змістом предметом екологічного спрямування і набуття досвіду використання екологічних знань у процесі вивчення фахових дисциплін» [6].

Вітчизняні науковці С. Рудишин, О. Мельник, І. Коренева підкреслюють необхідність екологізації освіти у даний час, зазначаючи при цьому, що існують різні погляди на її зміст та шляхи реалізації [3].

І. Дубович під екологізацією освіти розуміє систему заходів, спрямованих на забезпечення в навчально-освітньому процесі всіх рівнів освіти (початкова, середня, вища) належними екологічними знаннями та їх практичним застосуванням, а шляхами її реалізації – фундаменталізація екологічних дисциплін та екологізацію всіх інших навчальних предметів [6].

Як вказує О. Попова, формування екологічної компетентності – це цілеспрямований тривалий процес підготовки особистості до виконання екологічних функцій, що включає оволодіння екологічними знаннями, умінням, розвитком відповідної мотиваційної діяльності, які забезпечать здатність майбутнього педагога професійного навчання науково обґрунтовувати, вибирати, застосовувати та створювати природобезпечну технологію. [5]

Закон України «Про освіту» передбачає володіння учасниками освітнього процесу такими видами компетентностей як математична, інформаційна, інноваційна, інформаційно-комунікативна, екологічна, культурна та ін. У той же час, питання формування екологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання спеціалізації 015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства у процесі їх професійної підготовки залишаються відкритими та практично не дослідженими.

Метою статті є обґрунтування значення екологічної компетентності майбутнього педагога професійного навчання спеціалізації 015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства, як важливої складової його фахової компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом інтерес до виявлення сутності екологічної компетентності зростає у зв'язку з розумінням того, що вирішення глобальних екологічних проблем, які мають місце в сучасному світі, неможливе без якісної зміни екологічної культури та екологічної компетентності. У даний час інтенсивне господарське освоєння природи та супутні йому численні порушення природної рівноваги стали джерелом проблем, які сьогодні називаються екологічними. Якщо на початкових етапах розвитку суспільства ці проблеми носили локальний характер та не впливали істотно на біосферу, то в період становлення техногенної цивілізації та росту населення планети, потужний антропогенний вплив на геосферу, некерований технічний розвиток до межі загострили екологічні проблеми. Останні п'ятдесят років цивілізація перебуває в стані перманентної екологічної кризи, що поставили біосферу на грань руйнування.

Більшість науковців вважають, що сучасна екологічна криза – це, насамперед, криза світогляду, культури, мислення та свідомості, криза особистості, що ставить свої індивідуальні пріоритети вище інших.

Водночас, без спеціальних заходів, тривалого, цілеспрямованого виховання та формування відповідної думки, екологічної свідомості та екологічної культури переорієнтувати людство на нові пріоритети неможливо. Тому необхідно, щоб освіта у закладах вищої освіти мала екологічне спрямування, була здатна підготувати свідомість окремої людини та суспільства в цілому до переходу на новий виток розвитку, сформувати ті зразки діяльності й поведіння, які будуть прийнятні в нових умовах.

Вважаємо, що у даний час у професійній педагогіці має місце протиріччя між ростом значущості проблем навколишнього середовища в громадській свідомості та пасивністю, не готовністю до реальних дій до цього захисту, між об'єктивною необхідністю поширення екологічних цінностей і норм поведінки та споживацьким відношенням до навколишнього середовища. Студенти, як і раніше, націлені переважно лише на отримання екологічних знань, а використання навичок цих знань у різних практичних ситуаціях у них часто відсутнє. У той же час, у сучасній ринковій економіці такі спеціалісти з слабкою практичною підготовкою є мало затребуваними. В освітньому процесі необхідно долати розрив між тим, що людина знає, і що вона робить. Саме тому важливим завданням є визначення дієвих технологій формування загальних (соціально-особистісних, організаційно-управлінських, загальнонаукових) та професійних компетентностей.

У своїй публікації ми зробили спробу більш детально розглянути насамперед практично-професійний аспект екологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання.

Вважаємо, що дисципліни, пов'язані з галуззю сільськогосподарського виробництва тісно пов'язані з екологічними проблемами і педагогічні вищі повинні орієнтуватися на формування компетентностей, необхідних для успішного професійного становлення майбутнього педагога професійного навчання. Екологічна компетентність майбутніх педагогів професійного навчання як складова професійної компетентності формується в процесі вивчення таких навчальних дисциплін, як «Основи екології», «Основи агрономії», «Основи фермерського господарства», «Технологія виробництва і переробка продуктів рослинництва» та ін.

Екологічна компетентність тісно пов'язана з іншими видами компетентностей, зокрема, з проектною та комунікативною. Так, екологічна підготовка студентів –

майбутніх педагогів професійного навчання не тільки допускає, але і передбачає метод проектів. Цей метод дає змогу успішно інтегрувати знання в царині екології та фахових дисциплін.

Для галузі рослинництва головним проектним документом для отримання урожаю різних польових культур з детальним переліком виконання конкретних робіт є технологічна карта. Вона передбачає міждисциплінарні зв'язки і включає послідовність виконання робіт, агротехнічні вимоги до їх виконання, нормативи та строки проведення робіт, склад машино-тракторних агрегатів, витрату палива, добрив, пестицидів та ін.

Проектна компетентність майбутнього педагога професійного навчання, в свою чергу, обумовлює набуття ним комунікативних навичок, які формуються у процесі вирішення як екологічних завдань, так і розробці екологічних проектів. Комунікативна компетенція виражається в оволодінні різними видами мовленнєвої діяльності, формуванню вмінь виступати з повідомленнями на екологічну тематику, задавати запитання та коректно вести діалог, шукати і знаходити компроміси при спільній навчальній діяльності в колективі. Таким чином, комунікативна компетенція педагога професійного навчання передбачає його вміння працювати в колективі та з колективом, що є одним з важливих чинників підготовки майбутнього фахівця.

Слід відмітити також роль проектного навчання у розвитку екологічної компетентності студентів, що знаходить прояв у розумінні ними необхідності організувати своє життя у єдності з оточуючим природним середовищем. Як правило, екологічна освіта в педагогічних вишах часто обмежується однією теорією, тобто дисципліною «екологія». Цього зовсім недостатньо для формування екологічної компетентності, яка є однією з ключових для спеціалізації 015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства. Для реалізації цієї мети необхідно відходити від описового характеру викладання навчальних курсів, потрібна постановка і вирішення завдань, які носять практичне спрямування в умовах сучасних як глобальних, та і регіональних проблем сільськогосподарського виробництва. Такий підхід дає змогу оволодіти майбутнім педагогами професійного навчання необхідних умінь та навичок для подальшої професійної діяльності.

Екологічна компетентність може бути виражена у набутті таких професійних умінь, як уміння провести експертну оцінку життєдіяльності екосистеми, оцінити екологічний потенціал об'єкта дослідження – в ретроспективі і в перспективі, знайти моменти змін в тенденціях розвитку та наслідках цих змін, побудувати оптимальну модель об'єкта дослідження техногенної системи з виділенням найбільш значимих зв'язків, властивостей і ознак, оцінити варіанти життєдіяльності екосистеми залежно від різних факторів негативної дії, розробити екологічний паспорт агротехнічної системи, підібрати екозахисні агротехнології в землеробстві, визначити методи, способи і засоби хімічного захисту рослин від бур'янів, шкідників та хвороб і т.п.

Перераховані професійні вміння майбутнього педагога професійного навчання можна буде успішно розвивати при впровадженні в освітній процес екологічних проєктів. Сьогодні екологічна освіта у педагогічному виші проводиться переважно у напрямку викладання екології як окремої навчальної дисципліни, але при такому підході студентам не можливо продемонструвати важливість екологічних знань та умінь при організації і здійсненню майбутньої діяльності, а відповідно, мотивація до вивчення вказаної дисципліни втрачається. На нашу думку, щоб сформувати повноцінну екологічну компетенцію, необхідно вивчати екологічні дисципліни в комплексі з агрономічними та технічними. У цьому випадку запропонована інтегрована система підготовки педагогів професійного навчання набуває нового, інноваційного спрямування, перш за все за рахунок формування на міждисциплінарній основі системи передачі знань з однієї галузі знань до іншої. Причому, таке поєднання фундаментальних і прикладних наук буде, безперечно, затребуваним у практичній діяльності майбутнього педагога професійного навчання закладу вищої освіти.

Зупинимось коротко на деяких екологічних проблемах галузі сільськогосподарського виробництва, на які повинен акцентувати увагу майбутній викладач професійної освіти напряму підготовки «Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства» у своїй майбутній професійній діяльності.

У ракурсі вищевказаного, стратегія сталого розвитку як основа подальшого розвитку людства, передбачає комплекс дій, серед яких важливими є заходи зі зниження забруднення біосфери різними токсичними

речовинами. Досягти цього можна лише за умови превентивної оцінки різних технологій, в тому числі і агротехнологій, застосування яких може бути причиною надходження екзогенних токсичних хімічних речовин у довкілля.

Так, мінеральні добрива як обов'язковий елемент сучасних інтенсивних агротехнологій, не мають яскраво виражених токсичних властивостей, але до складу багатьох їх видів входять компоненти (важкі метали, радіоактивні елементи, фтор та ін.), яким притаманна здатність до кумуляції та біоконцентрації, що викликає віддалені токсичні ефекти як відносно ґрунтової біоти, рослин, так і здоров'я людини. Відомо, що застосування мінеральних добрив при певних умовах (порушення технічних прийомів, використання високотоксичних видів та ін.) може бути причиною погіршення екологічного стану ґрунтів, санітарно-гігієнічних показників якості сільськогосподарської продукції, забруднення ґрунтових вод біогенними та токсичними елементами тощо.

Досвід господарювання українських селян в минулому показує, що дози промислових мінеральних добрив під польові культури можна суттєво зменшити, практикуючи більш широке застосування місцевих добрив (гною, сидератів, торфу, попелу, курячого посліду, рослинних решток, ставкового мулу та ін.), а також висіваючи сільськогосподарські культури після бобових, зернобобових та інших добре удобрених попередників.

Таким чином, на сучасному рівні розвитку аграрного виробництва основним повинно бути не констатація фактів погіршення стану довкілля внаслідок застосування агрохімікатів, а запобігання можливих негативних ефектів від їх застосування.

Встановлено, що в контексті вищевідзначеного виробництво продукції сільськогосподарських культур вимагає цілеспрямованого втручання в природу. Селекційна робота на основі використання сучасних методів генної інженерії, сучасні інтенсивні технології вирощування польових культур, промислові мінеральні добрива та пестициди значно підвищують урожайність рослин. Проте, постійне збільшення врожайності за рахунок додаткового використання засобів захисту рослин у розвинених країнах, наслідком якого є перевиробництво і пов'язане з цим падіння цін на продукцію, виглядає суперечливо не тільки з економічної точки зору, а й навіть з точки зору економіки виробництва та

ефективності народного господарства в цілому.

Останні наукові публікації свідчать, що в умовах сьогодення головними складовими екологічного навантаження, що пов'язані з функціонуванням та розвитком сільськогосподарського виробництва є: односторонні структури сільськогосподарських підприємств; спрощені сівозміни та монокультура; помилки в обробі ґрунту; високоврожайні, але не стійкі до захворювання сорти; добрива, що підвищують урожайність; помилки хімічного захисту рослин; відокремлення галузі тваринництва від рослинництва [6].

Ситуація у рільництві, коли в умовах сьогодення в Україні на одному полі декілька років підряд вирощуються одні і ті ж культури (сояшник, кукурудза, ріпак, зернові) уже стала у ряді випадків не винятком, а нормою. Результатом цього є виснаження ґрунту на поживні речовини, сильне враження рослин спеціалізованими хворобами, шкідниками та бур'янами.

Проблеми використання хімічного захисту рослин, що криються у неправильному їх застосуванні (передозування, недотримання заходів безпеки і часу очікування) спричиняє небезпеку для людей, забруднення продуктів харчування, кормів, води та повітря, що в цілому призводить до порушення екологічного балансу в ланцюгу людина – ґрунт – рослина – продукти харчування – людина.

Більшість науковців вказує, що в сучасних умовах необхідний екологічний підхід до захисту рослин, який давав би змогу відійти від традиційної, чисто «винищувальної» стратегії захисту рослин, яка не враховує закони природи, до захисту рослин за принципом управління агроєкосистемами. Захист рослин від шкідників, хвороб та бур'янів повинен бути інтегрованим, який ґрунтується на розумінні того, що захист рослин одночасно з його високою ефективністю повинен бути екологічно своєчасним, який би не допускав забруднення біосфери пестицидами, які будуть забезпечувати високу якість сільськогосподарської продукції, охорону життя людей, зниження матеріальних і енергетичних витрат.

У даний час серед науковців та практиків точаться широкі дискусії щодо перспектив впровадження у нашій країні мінімального та «нульового» обробітку земель. Багато експертів сходяться в тому, що господарювання без борони та плуга (no-till), яке прижилося в багатьох країнах світу несе в

собі не лише економічні, а й екологічні вигоди. Водночас, аналізуючи зарубіжний досвід результатів запровадження no-till – систем, зокрема такої країни як США, не можна не звернути увагу на низку негативних чинників, які їх супроводжують. Це насамперед зростання пестицидного навантаження в агроєкосистемах. За відсутності оранки кількість бур'янів, комахоїдних шкідників та хвороб значно збільшується. За таких обставин фермерам доводиться вносити вдвічі більше пестицидів, ніж раніше. Багато науковців визнають, що результати бездумної гонитви за прибутками проявляються у зростанні онкологічних захворювань, передусім у сім'ях фермерів. Статистика американських вчених свідчить, що збільшення використання пестицидів у 6 разів збільшило захворювання фермерів на рак і у 8 разів – у тих, хто безпосередньо готує суміші та вносить їх на поля. Рівень вмісту діоксину в організмі новонароджених дітей виявився у 27 разів вищий від тієї кількості, яка вважається за безпечну для накопичення протягом усього життя людини [5].

Наші дослідження свідчать про те, що у даний час в галузі сільськогосподарського виробництва України спостерігається негативна тенденція відокремлення галузі тваринництва від галузі рослинництва. Такий стан речей, коли великі агрохолдинги, орендуючи значні земельні масиви, вирощують в умовах монокультури тільки економічно-привабливі польові культури і зовсім не займаються галуззю тваринництва, не можна вважати оптимальним. Тривалий історичний досвід господарювання українських селян свідчить саме про явні переваги раціонального поєднання галузей тваринництва і рільництва. Продукція рослинництва (зелена маса, сіно, сінаж, силос, концентровані корми та ін.) завжди були цінним кормом для тварин, а гній від худоби – екологічно цінним та тривалий час діючим органічним добривом, яке сприяло підвищенню вмісту гумусу в ґрунті та поліпшенню його фізичного стану. Крім того, раціональне поєднання вказаних двох галузей сільського господарства сприяє поліпшенню використання робочої сили на селі, особливо в зимовий період.

Проведений нами аналіз систем землеробства, які застосовувалися у різних місцевостях України впродовж 1900–1950 років показав, що вони в цілому забезпечували виробництво продукції рослинництва практично без застосування пестицидів та промислових мінеральних добрив. У цьому плані, стосовно умов

сьогодення, заслуговує більш пильної уваги застосування агротехнічних та організаційних заходів боротьби з бур'янами на посівах польових культур, що дасть змогу суттєво зменшити кількість хімічних засобів, що вносяться для захисту рослин від бур'янів на посівах.

У цілому ж, захист рослин від шкідників та хвороб повинен бути, як показує практика господарювання минулих років, інтегрованим, який поєднував би в собі організаційні, агротехнічні і в незначній мірі – хімічні засоби боротьби з ними [6].

Інтенсивне землеробство, яке тривалий час забезпечувало отримання високих урожаїв сільськогосподарських культур, у даний час стало для багатьох екологів і захисників навколишнього середовища символом посилення забруднення навколишнього середовища і викликає занепокоєння. У цьому зв'язку вважаємо, що в перспективі з метою більш сталою розвитку галузі АПК України замість прямого втручання, такого як внесення промислових мінеральних добрив і хімічних засобів захисту рослин, важливу роль в екологічному землеробстві повинні відігравати профілактичні заходи і підтримка природного регулюючого циклу. Це вимагає поєднання усіх заходів по отриманню продукції рослинництва, які сьогодні уже практикуються у деяких країнах під назвою «Інтегроване рослинництво» для того, щоб зменшити застосування хімічних засобів захисту рослин.

В умовах інтенсифікації сільського господарства одним із пріоритетних завдань селекції є виведення сортів різних польових культур, що стійкі до хвороб і шкідників. Запровадження таких сортів у виробництво завдяки зменшенню хімічного захисту не лише дозволяє отримати екологічно чисту продукцію, а й обмежує забруднення довкілля пестицидами. Завдяки вирощуванню таких сортів вдається заощадити паливе та зменшити проходи техніки, адже посіви потребують меншої кількості обприскувань.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Проведений аналіз літератури з проблем підготовки педагогів професійного навчання та власні спостереження автора показують, що розробка педагогічних умов формування у них екологічної компетентності залишається поза увагою науковців та практиків, а екологічна спрямованість практично відсутня у процесі викладання фахових дисциплін. У той же час, екологічна підготовка в педагогічному закладі вищої освіти відіграє надзвичайно велику роль, оскільки

випускники повинні бути орієнтовані у питаннях відносин між людиною і природою у своїй майбутній діяльності. Екологічна підготовка майбутнього педагога професійного навчання повинна формувати потреби у використанні екологічних знань і умінь як адекватного знаряддя задоволення професійних інтересів, професійної самореалізації.

Встановлено, що практична діяльність майбутнього педагога професійного навчання спеціалізації 015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства безпосередньо пов'язана з розробкою екологічних проектів, тому що використання в різних технологічних процесах галузі сільськогосподарського виробництва сучасних хімічних засобів призводить до появи ряду екологічних проблем, серед яких найгострішими за своїми несприятливими наслідками є збільшення викидів в атмосферу шкідливих речовин та забруднення навколишнього середовища. Цілком очевидно, що вирішувати ці проблеми будуть майбутні педагоги професійного навчання, а діяльність майбутніх фахівців обумовить появу принципово нової для них базової екологічної компетентності в галузі аграрного виробництва.

Перспективи продовження проведеного дослідження вбачаємо у практичній реалізації та експериментальній перевірці педагогічних умов формування екологічної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання спеціалізації 015.18 Професійна освіта. Технологія виробництва і переробка продуктів сільського господарства у галузях сільськогосподарського виробництва в процесі розробки екологічних проектів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Ігнатенко Г. В., Ігнатенко О. В. Професійна педагогіка / Г. В. Ігнатенко, О. В. Ігнатенко. – Київ, 2013. – 352 с.
2. Олійник Н. Ю. Формування екологічної компетентності студентів гідрометеорологічного технікуму у процесі навчання інформаційних технологій / Н. Ю. Олійник. – Харків, 2005. – 19 с.
3. Рудишин С. Д., Мельник О. С., Коренева І. М. Екологізація освіти на засадах сталого розвитку в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка // С. Д. Рудишин, О. С. Мельник, І. М. Коренева. – Глухів, 2018. – С. 230–236.
4. Дубович І. А. Особливості та перспективи екологізації освіти та екологічного виховання населення України / І. А. Дубович. – Львів, 2006. – С. 244–248.
5. Квітка Г. А. Плуг у відставку відправляти

рано / Г. А. Квітка. – Глухів, 2007. – 8 с.

6. Росновський М. Г., Самусь Т. В. Проблема економії ресурсів: історія і сучасність / М. Г. Росновський, Т. В. Самусь. – Миколаїв, 2011. – С. 149–152.

REFERENCES

1. Ignatenko, G. V., Ignatenko, O. V. (2013). *Professiyna pedagogika*. [Professional Pedagogy]. Kyiv.

2. Oliynyk, N. U. (2005). *Formuvannya ekolohichnoi kompetentnosti studentiv hidrometeorolohichnoho tekhnikumy u protsesi navchannya informatsiinykh tekhnolohii*. [Formation of ecological competence of students of hydrometeorological college in the process of teaching information technologies]. Kharkiv.

3. Rudyshyn, S. D, Melnyk, O. S, Koreneva, I. M. (2018). *Ekolohizatsiia osvity na zasadakh staloho rozvytku v Hlukhivskomu natsionalnomu pedahohichnomu universyteti imeni Oleksandra Dovzhenka*. [Ecologization of Education on the Basis of Sustainable Development at Glukhov National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko]. Glukhiv.

4. Dubovich, I. A. (2006). *Osoblyvosti ta perspektyvy ekolohizatsii osvity ta ekolohichnoho vykhovannya naseleння Ukrainy*. [Features and prospects of ecologization of education and ecological education of the population of Ukraine]. Lviv.

5. Kvitka, G. A. (2007). *Pluh u vidstavku vidpravliaty rano*. [Plow retired early]. Glukhiv.

6. Rosnovsky, M. G., Samus, T, V. (2011). *Problema ekonomii resyrsiv. Istiriya i sychasnist*. [The

problem of saving resources: history and the present]. Nikolaev.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

РОСНОВСЬКИЙ Микола Григорович – кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри професійної освіти та технологій сільськогосподарського виробництва Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: фахова підготовка майбутнього педагога професійного навчання.

МАРИНЧЕНКО Євгеній Олегович – аспірант Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наукові інтереси: фахова підготовка майбутнього педагога професійного навчання.

INFORMATION ABOUT AUTHORS

ROSNOVSKY Mykola Grygorovych – Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor of the Department of Professional Education and Agricultural Production Technologies of Glukhov National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko.

Circle of scientific interests: professional training of the future teacher of professional training.

MARINCHENKO Yevgeny Olegovich – Postgraduate Student of Glukhiv National Pedagogical University named after Alexander Dovzhenko.

Circle of scientific interests: professional training of the future teacher of professional training.

Стаття надійшла до редакції 06.04.2019 р.

УДК 378+37.014.

САГАЧ Оксана Михайлівна –

кандидат історичних наук,
доцент кафедри педагогіки та психології
Чернігівського обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського
<https://orcid.org/0000-0002-4504-3405>
e-mail: oksmos78@ukr.net

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СВІТЛІ ПАРАДИГМИ НЕПЕРЕРВНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Для сучасного суспільства характерні постійний розвиток та впровадження інновацій, у тому числі і щодо системи освіти, яка постійно оновлюється. Такі динамічні перетворення вимагають від вчителя, як носія інформації, яким він є, постійного набуття нових знань, навичок. Вимоги суспільства до професіоналізму педагога визначаються реалізацією нових

підходів щодо підвищення компетентності спеціаліста, набуття нових компетенцій, тобто його неперервного професійного та особистісного розвитку, адже саме компетентнісний підхід здатний внести ті позитивні перетворення у систему неперервної освіти яких вимагає сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблематики компетентнісного підходу здійснено у працях